

8 клас

СВЯЩЕННІ КНИГИ ЛЮДСТВА ЯК ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРИ І ДЖЕРЕЛО ЛІТЕРАТУРИ

Веди (огляд). Веди як пам'ятка індоєвропейської словесності II-I тис. до н. е. Образи ведійської міфології (боги, напівбоги, герої, ворожі сили, символи та ін.). Космогонічні міфи Вед.

Біблія. Старий Заповіт (Створення світу. Каїн і Абель. 10 заповідей). Новий Заповіт (Євангеліє – 2-3 розділи за вибором учителя). Біблія як основа двох релігій – юдейської і християнської. Зв'язок Біблії з історією і міфологією. Структура Біблії, її складники. Ключові ідеї та образи Старого і Нового Заповітів. Морально-філософський зміст біблійних сюжетів і образів.

Коран (огляд). Коран – головна книга ісламу. Побудова Корану, охоплення в ньому різних сфер людського життя.

АНТИЧНІСТЬ

Міфи троянського циклу. Троя. Паріс викрадає Єлену. Облога Трої. Смерть Ахілла. Троянський кінь (2-3 за вибором учителя). Відображення історичних подій у міфах троянського циклу. Ключові образи циклу, їхній гуманістичний зміст. Міфологічні символи (яблуко розбрату, троянський кінь та ін.).

Гомер. «Іліада» (огляд). «Двобій Ахілла і Гектора» (пісня 22, вірші 140–410), «Пріам у Ахілла» (пісня 24, вірші 470–670). Гомер та його значення в історії розвитку європейських літератур. Міфологічна основа гомерівського епосу. Образи Ахілла і Гектора. Гуманістичний зміст «Іліади». Катарсис. Особливості розвитку і види лірики в Давній Греції.

Тіртеї (VII ст. до н. е.). «Добре вмирати тому...».

Сапфо (VII–VI ст. до н. е.). «До Афродіти» («Барвношатна владарко, Афродіто...»). Звернення у вірші до Афродіти – богині кохання. Образ ліричної героїні, глибина її почуттів і переживань.

Давньогрецький театр, його характерні особливості, роль в античному суспільстві. Основні жанри давньогрецької драми – трагедія і комедія.

Есхіл (бл. 525–бл. 456 рр. до н. е.). «Прометей закутий». Значення творчості Есхіла для розвитку європейської драми і театру. Утілення міфу

про Прометея у трагедії «Прометей закутий». Основний конфлікт трагедії. «Дари» Прометея людству. Ідеї служіння, самопожертви, свободи.

«Золота доба» давньоримської літератури.

Публій Вергілій Марон (70–19 рр. до н. е.). «Енеїда» (огляд, 1-2 уривки за вибором учителя). Зв'язок твору з гомерівським епосом, міфологією. Ідея громадського служіння, утвердження величі держави. Образ Енея та його значення в композиції твору.

Квінт Горацій Флакк (65–8 рр. до н. е.). «До Мельпомени» («Мій пам'ятник стоїть...»). Тема мистецтва і призначення митця у творі. Пам'ятник як символ вічності поезії. Розуміння автором значення свого доробку.

Публій Овідій Назон (43 р. до н. е. – бл. 18 р. н. е.). «Сумні елегії» («Життя поета» (IV, 10)). Життя та творчість поета. Міфологічний і філософський зміст поеми «Метаморфози» (огляд). Конфлікт митця з владою, трагедія вигнання і сум за батьківщиною у «Сумних елегіях». Образ відторгненого поета. Любов до вітчизни як провідна ідея твору (в межах циклу «Сумні елегії»).

СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Лі Бо (701–762). «Печаль на яшмовому ганку», «Призахідне сонце навіює думки про гори», «Сосна біля південної галереї» (1-2 за вибором учителя). Основні теми і мотиви лірики митця. Вплив даосизму на його світогляд. Своєрідність пейзажів Лі Бо, утілення в них краси природи і духовного життя.

Ду Фу (712–770). «Пісня про хліб і шовк», «Весняний краєвид», «Подорожуючи, вночі описую почуття» (1-2 за вибором учителя). Зв'язок поезії Ду Фу з історичною реальністю. Вплив конфуціанства на його світогляд. Національні образи, символи в ліриці митця. Образ ліричного героя, його сприйняття життя і природи, почуття, мрії, ідеали, дума про батьківщину.

Золота доба персько-таджицької лірики, її характерні особливості, видатні представники.

Омар Хайям (бл. 1048–після 1122). Рубаї. Лаконізм і місткість жанру рубаї. Основні теми й мотиви творчості Омара Хайяма.

Література середньовічної Європи: основні тенденції та жанрово-тематичне розмаїття.

«Пісня про Роланда» (X ст.) (2-3 розділи за вибором учителя). Історична основа твору й поетичне переосмислення в ньому реальних подій. Патріотичні ідеї в «Пісні про Роланда». Образна система (Роланд, Ганелон,

Карл та ін.). Елементи фольклору. Особливості поетичної мови твору.
Аліг'єрі Данте (1265–1321). Сонет 11 («В своїх очах вона несе кохання...»). Данте як ключова постать італійського Середньовіччя і переходу до Відродження. Загальна характеристика його творчості. Утілення в сонеті 11 Данте краси високого почуття кохання.

ВІДРОДЖЕННЯ

Франческо Петрарка (1304–1374). Сонети № 61, 132. Історія кохання в сонетах Ф. Петрарки. Образ ліричного героя та героїні. Утілення гуманістичних ідеалів у поезії митця. Структура сонетів Ф. Петрарки.

Вільям Шекспір (1564–1616). Сонети № 66, 116, 130. Виняткова роль В. Шекспіра в розвитку англійської національної літератури і світового мистецтва. Основні теми сонетів В. Шекспіра – кохання до Смаглявої леді, дружба. Відображення внутрішнього світу ренесансної людини (описи природи, змалювання сили почуттів та ін.). Художні особливості сонетів В. Шекспіра.

Трагедія «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра. Історія створення. Конфлікт справжнього почуття і забобонів. Оспівування чистого пристрасного кохання Ромео і Джульєтти, вплив кохання на людську особистість (зміни в характерах головних героїв, їхня еволюція). Проблема життя і смерті. Трагування фіналу. Гуманістична цінність трагедії В. Шекспіра, її популярність серед різних поколінь.

Мігель де Сервантес Сааведра (1547–1616). «Дон Кіхот» I частина (огляд, 2-3 розділи за вибором учителя). Історія створення роману, його зв'язок із лицарськими романами, пародійний характер. Особливості сюжету і композиції твору. Конфлікт високих прагнень Дон Кіхота і буденної дійсності, неможливості реалізації ідеалів героя. Дон Кіхот і Санчо Панса – парні образи, у яких утілено високу мрію і прагматизм. «Донкіхотство». Синтез різних жанрових ознак у романі (героїчного епосу, лицарського, авантюрно-пригодницького, філософського роману, пародії). Широта філософського змісту твору, можливість його різних тлумачень. Популярність вічних образів.

БАРОКО І КЛАСИЦИЗМ

Бароко як доба і художній напрям у європейській літературі й мистецтві. Видатні представники європейського бароко та їхні здобутки (огляд).

Із лірики європейського бароко. Луїс де Гонгора-і-Арготе «Галерник» або Джонн Донн «Щоб мучить мене...» (1 вірш за вибором учителя)

Луїс де Гонгора-і-Арготе (1561–1627). «Галерник». Утілення у вірші провідних тем барокової літератури: людина і Доля, блукання людини у Всесвіті, залежність від вищих сил, драматизм духовного життя. Символіка твору. Образ ліричного героя.

Джонн Донн (1572–1631). «Священні сонети» (19-й сонет «Щоб мучить мене...»). Напруга почуттів ліричного героя. Символіка. Поетична мова.

Історичні умови, філософське та естетичні підґрунтя класицизму. Характерні ознаки класицизму як художнього напрямку.

Мольєр (1622–1673). «Міщанин-шляхтич». Мольєр – майстер класицистичної комедії. Художнє новаторство Мольєра у драматургії, вплив його відкриттів на світове театральне мистецтво. Історія створення комедії «Міщанин-шляхтич». Тематика і проблематика твору, його загальнолюдське значення. Основні образи комедії (пан Журден, пані Журден, граф Дорант, графиня Дорімена, Клеонт та ін.). Засоби комічного (гумор, іронія, сатира, сарказм).

ЛІТЕРАТУРА ХХ–ХХІ СТ.

У ПОШУКАХ СЕБЕ І ВИСОКОГО ПОЛЬОТУ

Антуан де Сент-Екзюпері (1900–1944). «Маленький принц». Людські взаємини, моральні цінності в казці-притчі «Маленький принц». Філософський зміст твору. Художні образи.

1-2 сучасні твори за вибором учнів і вчителя

Річард Бах (нар. 1936). «Чайка Джонатан Лівінгстон». Сюжет твору Р. Баха як філософська метафора людського буття. Алегоричні образи повісті. Утілення прагнення до високої мети в образі чайки Джонатана. Художній конфлікт і можливість його подолання. Ознаки притчі у творі.

Барбара Космовська (нар. 1958). «Буба», «Буба: мертвий сезон». Художній світ Б. Космовської. Батьки – діти, діди – онуки. Ідея поваги й любові до людини. Сімейні цінності у творі.

Марина Аромштам (нар. 1960). «Коли відпочивають янголи». Учителька (Марсем) та її учні: два погляди на один світ. Моральні проблеми (сімейні драми, перше кохання, конфлікти батьків і дітей, пошуки шляху в житті та ін.) та їхнє осмислення у творі.

Для позакласного читання

8 клас

1. Апдайк Дж. «Завтра, завтра, завтра»
2. Бомарше П. О. «Севільський цирульник»
3. Бунін І. О. «Красуня»
4. Гурамішвілі Д. Поезії (2-3 за вибором)
5. Думбадзе Н. «Я, бабуся, Іліко та Іларіон»
6. Лопе де Вега. «Собака на сні»
7. Мелвілл Г. «Мобі Дік, або Білий Кит»
8. Мольєр. «Тартюф»
9. Распутін В. Г. «Уроки французької», «Прощання з Матурою» (1 за вибором)
10. Рудакі. Газелі, рубаї, бейти (за вибором)
11. Руставелі Ш. «Витязь у тигровій шкурі»
12. Софокл. «Антигона»
13. Толкін Дж. Р. Р. «Володар Пернів»
14. Фонвізін Д. І. «Недоросток»
15. Чичибабин Б. Поезії (1-2 за вибором)

Із сучасної літератури

16. Гордер Ю. «Світ Софії»
17. Парр М. «Вафельне серце»
18. Старк У. Твори для підлітків
19. Таунсенд С. «Таємний щоденник Адріана Моула»
20. Шведер О. Г. «Сни шовкопряда»
21. Сучасна зарубіжна поезія (1-2 твори за вибором).